

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. על ידי נפשות אסורה ... כגון נשי גנבי ... והוא שנגמר דינן להריגה 1.....
- ב. עיר שכבשה כרכום כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות 3.....
- ג. ואם יש להן עדים אפילו עבד אפי' שפחה הרי אלו נאמנין ואין נאמן אדם על ידי עצמו 4
- ד. בלשת שבאה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאין פנאי לנסך 5.....
- ה. כאן בכרכום של מלכות אחרת 5.....
- ו. מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן 6.....
- ז. לא תתייחד עמו אלא ע"פ עדים ואפילו ע"פ עבד וע"פ שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גם בשפחתה 7.....
- ח. שפחתה נמי כעצמה דמי 7.....
- ט. ומסתפינו מיניה דגברא אלמא הוא ... הכי דאיננא לך ולכולהו אלמי חברך 7.....
- י. ההיא במסיחה לפי תומה ... מעשה ... באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים יצאתי ... דעתי על אמי והשיאה ר' לכהונה על פיו 8.....
- יא. אין אדם מעיד על עצמו ... ואעפ"כ ייחד לה בית בחצרו וכשהיא יוצאה בראש בניה וכשהיא נכנסת נכנסת בסוף בניה 9.....
- יב. המגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו 10.....

דף כז.

א. על ידי נפשות אסורה ... כגון נשי גנבי ... והוא שנגמר דינן להריגה

כבר התבאר לעיל דף כו: שאשה¹ שנלקחה בשבי, למעצר, או כבת ערובה על ידי נכרים, בין פנויה ובין נשואה, יש לחשוש שמא הופקרה לזנות נאנסה על ידי אחד מהם, והרי היא אסורה מחמת זה לכהן².

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ז יא

² והתבאר שם שיש חילוק בין אם נלקחה עבור כופר או עבור חוב שהיבת היא או בעלה אך למעשה אין חילוק בין שאין ידנו תקיפה על האומות.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ואם היא נשואה לישראל, הרי היא מותרת לבעלה, שאשת ישראל שנבעלה באונס מותרת לבעלה. אך י"א³ שאם נלקחה למעצר או כבת ערובה והיתה היא עצמה בסכנת חיים, אסורה לבעלה שיש לחשוש שמא נבעלה ברצון⁴, כדי לרצות אותם שלא יהרגוה⁵. וי"א⁶ שבמקרה בו היתה אפשרות לשלם כופר עבורה אינה נאסרת כיוון שתולה תקוה שישולם הכופר ואינה מפקירה עצמה לזנות.

ובשעת הזעם וחרג רב בר מינן חתירום רבותינו לבעליהן ישראלים ולא אסרום אלא לכהונה⁷. כשיש אפשרות שיחודים יהיו נכנסים ויוצאים אצלה, מותרת לבעלה, כיוון שהשובים יראים מבעלה⁸.

וכל זה בזמנים קדומים שהיו כמה אומות נרועים בהנהגתם כמו הערביים וכיוצא בהם כאשר נמצא גם עתה בקצות אפריקא, או דרום אמריקה. והיו שודדים ושובים נפשות ולוקחים בעדם כסף פדיון

אך בזמנינו שבשאשה יושבת בבית אסורים ממשלתי מפני איזה חטא, ואפילו אם הוא משום גזר דין מות, אין חשש בהן שיאנסו או יזנו עם הסוהרים או כל אחד אחר, מפני הרשויות משגיחים על זה, שלא יארע להן תקלה ומענישין בעונשין קשים את הרוצה לענותן וסוגרים את הנשים בחדר בפני עצמן לכן מותרות אפילו לבעליהן הכהנים⁹.

אולם אם נלקחה כבת ערובה וכדומה אין להתירה לכהן.

³ רמ"א שם בדעת דעת רש"י ותוס' בסוגייתנו

⁴ ולבאורה קשה הא ק"ל אין אשה נאסרת על בעלה אלא על פי שני עדים או בקינוי וסתירה, ומחמת קושיא זו כתב מהרי"ק שם שבויה אסורה לכהן מחמת מעלת יוחסין הכהונה תקנו חז"ל את זאת, וצ"ל פוסקים אלו סבירא להו אין אשה נאסר' וכו' דוקא לענין חשד שמא זנתה עם ישראל אבל עם עכו"ם חמור מפי וכן בשבויה לא ס"ל סבר' מהרי"ק אלא לענין עכו"ם שאני. ב"ש שם כג

⁵ ואין זה אונס דאונס לא מקרי אלא כשהיא אנוסה על עצם הבעילה אבל לא כשהיא אנוסה ע"י דבר אחר ומתרצית לבעילה דהו רצון גמור. ערוך השולחן שם סעיף א – ב

⁶ ברמ"א שם מהמרא"י

⁷ חדא שסמכו על סברא ראשונה, ועוד נ"ל שמפני שהיו שם נשים הרבה שנחבשו אמרינן סברא הוא שלא נבעלו רובן, מפני שרוב בנות ישראל צנועות הן ואינן מוסרות עצמן אם לא באונס גדול, ואפילו למיתה מוסרות עצמן כדי שלא להטמאות, ואם תמצי לומר נבעלו רובן שמא באונס ולא נתרצו, והווי כמו ספק ספיקא והתירה לכולי עלמא אפילו ליש אומרים, אבל בחד או בתרתי נשים או יותר אמרינן ודאי נבעלו דזרמת סוסים זרמתם, ואין כאן אלא ספק אחד שמא באונס שמא ברצון, וספיקא דאורייתא לחומרא ואסורות אפילו לבעליהן ישראל לפי סברת היש אומרים. לבוש שם

⁸ שם מהג"מ

⁹ ערוך השולחן שם סעיף א – ב, מלבושי יו"ט יג, ועיין יש"ש כתובות מד

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ישראל שנשתמד הוא ואשתו וחזרו בהן, אשתו מותרת לו, ולא חיישינן שמא זינתה תחתיו, ואפילו בעלה כהן, מפני שהוא משמרה.

אבל אם היא נשתמדה לבדה אסורה להנשא לכהן ואם היא נשואה אסורה לבעלה אפילו ישראל, אם לא שיש לה עד אחד שלא זינתה כמו בשבויה. ילדיהם פסולים לכהונה¹⁰.

וכן הדין במחללי שבת בפהרסיא החיים בין הגויים שאסורות להתחתן עם כהן¹¹.

ב. עיר שנכבשה ברכום כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות

עיר¹² שבאה במצור ונכבשה, אם היו גוים מקיפים את העיר מכל רוחותיה כדי שלא תמלט אשה אחת עד שיראו אותה ותיעשה ברשותם, הרי כל הנשים שבתוכה בשבויות ופסולות לכהונה אפילו אומרת טהורה אני, שאינה נאמנת על עצמה בשבויות שחוששים שמא נאנסו על ידי הגויים, אם לא קטנות שהם פחותות מבנות שלשה שנים ויום אחד.

ואם היה אפשר שתמלט אשה אחת ולא ידעו בה או שהיה בעיר מחבואה אחת אפילו אינה מחזקת אלא אשה אחת, הרי זו מצלת כל הנשים שבעיר.

כיצד מצלת, כל אשה שאמרה בבית דין¹³ טהורה אני נאמנת¹⁴ ואף על פי שאין לה עד, שמתוך שיכולה לומר נמלטתי כשנכבשה העיר או במחבואה הייתי ונצלת, נאמנת לומר לא נמלטתי או לא נחבאתי ולא נטמאתי. וי"א¹⁵ שאינה צריכה לומר כלל שמכיון שיש מקום המציל שוב אין בחזקת שבויות.

¹⁰ עיין שו"ת בנין ציון החדשות סימן ב

¹¹ עיין שו"ת חת"ס ו פגודאי אסור בפושעי זמנינו שמחללים שבתות בפרהסיא והמה נמשכים אחרי דעות נפסדות שלמדום המורים הרעים בילדותם או מאבותיהם שהשרישו שורש פורה ריש ולענה מכת הכופרים המתחדשים שהתחילו בדורות הקרובים בעו"ה ובזה שייך בודאי איסור חיתון מטעם שלא ילמוד ממעשיהם הרע"י מכת הרעה הזאת שאומרים אין תורה מן השמים רק כל איש הישר בעיניו יבחר לו איזה מצות מדת תורה"ק להתנהג בהם כדי שיקרא איש יהודי לפי דעתו הנכונה ואף שהבאים אחריהם המה (רבים מהם) דומים כתינוק שנשבה לבין העכו"ם אבותיו הפושעים מ"מ הרי השורש נמשך מכפירת המורים המתחדשים ע"כ בודאי באמת שייך איסור חיתון כדי שלא יתערב בהם ולא ילמד ממעשיהם וזה מובן בפשיטות. שו"ת מנחת אלעזר חלק א סימן עד

¹² שו"ע ונו"כ שם י

¹³ כך הבין הר"ן את דברי הרמב"ם. ח"מ שם טו

¹⁴ ואע"ג שאם יאמרו כמה נשים הרי הן מכחישות זו את זו מתירין. נתיבות לשבת יד

¹⁵ דעת הר"ן

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ואם אומרת נמלטת או נחבאתי וטהורה אני נאמנת מספק ספיקא, חדא שמא האמת עמה שנמלטה או נחבאה, ואם תימצא לומר לא נמלטה ולא נחבאה שמא לא נבעלה.

לפיכך נשים ששרדו את התופת הנאצית ימ"ש. מותרות לכהן¹⁶, וכן זרעם אחריהם. שהגיטאות של היהודים שנכבשו ע"י הנאצים ימ"ש דין כעיר שיש בה מחבואה ועוד דרכים להנצל¹⁷, וכל אשה ששהתה בגיטו, אם אמרה¹⁸ טהורה אני לכהונה משום שנחבאתי או נמלטתי וכד', כשרה לכהונה. וכן אם נשאת לכהן אפילו לא אמרה¹⁹.

ג. ואם יש להן עדים אפילו עבד אפי' שפחה הרי אלו נאמנים ואין נאמן אדם על ידי עצמו

כבר התבאר לעיל דף כג: ששבוייה²⁰, אם יש עדים ואפילו עד אחד שהיה עמה ולא זו ממנה ומעיד שלא נתייחדה עם הגוים בשבייתה אין אוסרין אותה לכהונה, ואפילו עבד ואפילו שפחה ואפילו קרוב נאמנים לעדות זו, ואפילו הנשים שאין נאמנות בעדות אשה שמת בעלה כגון חמותה וצרותה כו', נאמנות לעדות זו²¹.

אבל היא ובעלה אין נאמנים, שאין אדם מעיד על עצמו²².

¹⁶ פסקי דין – ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין יד עמוד שצח – שק

¹⁷ כיון שדנו בספרי הפוסקים רק על הנשים שהיו במחנות ולא על הנשים שהיו בערים שנכבשו ע"י הנאצים ימ"ש, מסתבר דלא חששו להן, והטעם, דבאותם הערים שכבשו עיקר מטרתם היתה כיבוש צבאי ולא מלחמה פרטית נגד היהודים, וע"כ לא הקיפו אז את הערים מכל רוחותיהם כדי שלא תימלט אשה אחת עד שיראו ותיעשה ברשותם, והראיה שלגוים תושבי הערים הללו התירו לצאת ולבוא, וממילא אין להחשיב ערים אלו כעיר שבאה במצור לענין שבוייה. ו.

¹⁸ אלא שבמנחת יצחק ח"א סי' פז – פח כתב לענין אשה ששרדה את השואה שצריכה לומר בבי"ד נשביתתי וטהורה אני, ולכן אינה נמנעת אלא כשיש לה מינו שאין ידוע שהיתה שם אלא על פיה. ועי' משנה הלכות ח"ה סי' רטז, ו"שמחת בנימין" כתובות עמ' קיח (מהרב ש"פ לייברמן).

¹⁹ ונראה דבנידון זה אפשר להקל כדעת הרעק"א שעצם הנישואין שלה עם הכהן חשיב כאמירה טהורה אני, לא מיבעיא לדעת הר"ן שכלל אינה צריכה לומר טהורה אני, אלא אפילו לדעת הרמב"ם שצריכה לומר, דמוקמינן לה אחזקתה.

²⁰ שו"ע ונו"כ שם א

²¹ דהתם חיישינן שמא מכוונות לקלקלה מה שאין שייך הכא

²² ואף על גב שהיא נאמנת על עצמה לומר מת בעלה ומשיאין אותה, היינו משום חומר שהחמרתה עליה בסופה מה שאין שייך כאן, ובעלה כנופה דמי, ואפילו מסית לפי תומו אינו נאמן דחיישינן שמא אערומי קא מערים להראות עצמו כמסית לפי תומו ואינו אלא מתכוין.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ד. בלשת שבאה לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות לפי שאיין פנאי לנסך

חיל של נכרים שבא לעיר²³ ונכנס לבית ישראל, בשעת שלום אם חביות או בקבוקי היין פתוחים או אפילו הן פקוקות בעין או בשעם אסורות משום מנע הגוי ביין, שודאי פתחו ונגעו וחזרו ופקקם, כיון שאין טורח בפקיקה הדרך הוא הוא לפתוח ולחזור ולפקוק.

אבל אם הם סתומות במגופות של טיט או שיש על הבקבוקים חותם²⁴ או טבעת שניכר שלא נפתח מותר, שודאי לא פתחום, שאם פתחום לא היו חוזרים וסותמים, שהרי אין אימת שום אדם עליהם ולמה יטריחו עצמם לחזור ולסותמם.

אבל בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות, דשבהולים וטרודים הם ואין להם פנאי ליגע וכל שכן לנסך, ודוקא אם לא ניכר אם מפתחו אם לאו, אבל סתומות שנפתחו ודאי אסורות, שהרי רואים אנו שאינם טרודים כ"כ ופתחו, ודאי נגעו גם כן.

ה. כאן בכרכום של מלכות אחרת

לכל הדעות שיבוארו להלן, אם יש אימת המלך והשרים על העם שלא יעשו עולה לאנשי העיר, ועונשין למי שעושה דבר שלא כהוגן גם בעת מלחמה, אין חשש שמא אנסו בעת מלחמה את הנשים, ולכן בכל המלחמות שבזמנינו אין חוששים לנשים הבאות במצור, וכולן מותרות לכהנים מפני שכל המלכיות שבזמנינו משגיחים ע"ז הרבה שלא יארע אסון לאנשי העיר, ואם אחד יאנוס אשה עונשו גדול מאד²⁵.

אולם במקומות בהם אין אימת המלך באופן הנזכר, חיל²⁶ שבא לעיר שנוכר לעיל שאוסר את כל הנשים בעיר לכהנים, זה אינו אלא בגדוד של אותה מלכות שהם מתיישבים בעיר ואין יראים, לפיכך חוששין להם שמא אנסו

²³ שו"ע ונו"כ יו"ד קכ"ב יב

²⁴ עיין שו"ת צ"ץ אליעזר חלק יב סימן נו אות ז

²⁵ ערוך השולחן שם סימן ז סעיף יח

²⁶ שו"ע ונו"כ שם י

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

את הנשים, אבל גרוד של מלכות אחרת שפשט ושטף ועבר, לא נאסרו הנשים מפני שאין להם פנאי לבעול שהם עוסקים בשלל, ובורחים להם. אמנם אם היו שוקטים ובוטחים ואינם נחפזים לברוח אסורות הנשים.

אם בבריתם שבו נשים ונעשו ברשותן, אף על פי שרדפו אחריהן ישראל והצילו אותן מידן הרי הן אסורות, ואף על פי שטרודים בבריתם מ"מ כיון שהיו בידם ממש אין להן שבירות גדולות מהן, ובבריתם טימאום כיון שהן בידם²⁷.

וי"א שאדרבה במצור של מלכות אחרת אז נאמר הדין שהנשים אסורות שאין שמירה מהמלכות המקומית על העיר, אבל במצור של אותו מלכות הנשים מותרות, שהמלכות משגחת שלא יארע אונס לאחד מבני העיר. ודווקא כשהשמירה סביב העיר טובה ששומרים שלא יכנסו לעיר שודדים ובוזזים, אבל בלא"ה אסורות שזמן המלחמה הרי הוא כהפקר²⁸.

וי"א²⁹ שבכל מקרה אסורות בין במצור של אותה מלכות, ובין של מלכות אחרת מפני שיעה"ר של עבירה חזק וחוששים שאנסום

דף כז:

ו. מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן

מיגו במקום עדים לא אמרינן³⁰, ואפילו במקום שאינו עדים ממש רק כמו אנן סהדי. וכן שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו, אף שיש לכת אחת מיגו או שיש לבעל דין מיגו, אינו מועיל, שמיגו לא עדיף מעדים³¹, ואפילו אם מכחיש עדים בדבר שאין מחייבין אותו ממונ, כגון שאמר לא עברתי בצד עמוד פלוני ועדים מעידים שעבר, אינו נאמן במיגו להכחיש עדים, שאין אומרים מיגו במקום עדים.

²⁷ זהו שיטת הרמב"ם ז"ל בפ"ה מאיסורי ביאה והש"ע

²⁸ ועיין בערוה"ש שם יח שכתב ונ"ל דלדינא לא פליגי אלו הדעות דודאי במצור של אותה מלכות ויש פקודה מהמלך לשמור אנשי העיר גם הרמב"ם מודה ואדרבא להרמב"ם לא נצטרך שתהיה השמירה כל כך טובה ובלא"ה לא חיישינן לה [ע"ש בתוס' ודו"ק] ואם המלכות הניחה העיר הפקר כדרך שעושים לערים שמרדו במלכות גם דעה זו מודה שאסורות.

²⁹ רי"ף ורא"ש ורמב"ן ורשב"א שפסקו כר"מ שם

³⁰ נתיבות המשפט כללי מיגו (אחרי סימן פב) קיצור כללי מיגו

³¹ ולמי שיש לו מיגו והעדים אומרים כדבריו הוי כיש לו שתי כיתי עדים ולהשני יש לו כת אחת, ולפי שיש לו כת המכחשת העדים, כיון דתרי כמאה (מ"מ) הוי כשתי כיתי עדים המכחישות. שם

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ז. לא תתייחד עמו אלא ע"פ עדים ואפילו ע"פ עבד וע"פ

שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גם בשפחתה

כל המגרש³² את אשתו על תנאי בין שאמר מעבשיו בין שלא אמר מעבשיו, אלא אם יהיה אם לא יהיה, הרי זה לא יתייחד עמה כל זמן שלא נתקיים התנאי³³, אלא בעד אחד שתבטיח היא ממנו לשמש בפניו ואפילו עבד ואפילו שפחה, ואפילו ביוצא ונכנס מועיל, חוץ משפחתה או בנה קטן מפני שאינה בושה לשמש בפניהם.

ח. שפחתה נמי כעצמה דמי

מה שנתבאר לעיל עמוד א ששפחה נאמנת לטהר שבוייה³⁴, ולומר שלא נבעלה הוא בכל שפחה חוץ משפחת השבוייה עצמה, כיון שאימתה עליה אך שפחת בעלה נאמנת.

וכל זה בשפחה כנענית³⁵, אך משרתת ישראלית נאמנת, וכן משרתת גויה נאמנת לשיטת המכשירות במסיחה לפי תומה כדלהלן עמוד ב.

ט. ומסתפינו מיניה דגברא אלמא הוא ... הכי דאיננא לך

ולכולהו אלמי חברך

מדין התורה³⁶ כל מי שיש לו ראייה בעדים מטפל בהם להביאם לב"ד, שהמוציא מחבירו עליו להביא הראיה, מכל מקום אמרו חז"ל שאם ידעו ב"ד שבעל דינו אלים וטוען התובע שהעדים מתייראין ממנו ונמנעים מלבא להעיד, כופין את הבעל דין שהוא יביא את העדים ויעידו מה שידעו, ואם

³² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמח ב

³³ דחיישינן שמא בא עליה ובטל את הנמ.

³⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ז ב

³⁵ אפי זוטרי ס"ק ח

³⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ כח ה

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

יאמרו שלא ידעו כלום³⁷ יפטרו האדם האלים. וכן כל כיוצא בזה דיינינו לאלם.

ודוקא שיש הוכחה שהעדים יודעים עדות בזה ומתייראים מלבא, כגון שאומרים מה לנו ולערה שנכנס עמינו על זה או דברים כיוצא באלו, ואז אפילו אם אין חבית דין יודעים שהוא אילם כופים להביא³⁸, אבל אם אין רגלים לדבר אין כופים, שאם לא כן כל מי שיש לו דין עם אדם אלים, יאמר יש לי עדים ואינם רוצים לבא כדי שנחייב האלם להביא העדים, ואם כן לא שבקת חיי לכל מי שיאמרו עליו שהוא אלם.

י. ההיא במסיחה לפי תומה ... מעשה ... באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים יצאתי ... דעתי על אמי והשיאה ר' לכהונה על פיו

כבר התבאר ששפחת שבויה אינה נאמנת לטהרה ולהתירה לכהן, וכן קטן י"א³⁹ שאינו נאמן, וי"א וכן עיקר⁴⁰ שגם בנה או בתה אפילו גדולים אינם נאמנים, אולם אם הוא או השפחה מסיחין לפי תומן⁴¹ ואפילו בנה או בתה נאמן, וכיצד מסיח לפי תומו, כגון המעשה המסופר בגמרא בקטן אחד שנשבה עם אמו ובא והסיח לפי תומו ואמר נשבינו לבין הגוים אני ואמי, יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי, ללקוט עצים ודעתי על אמי, והשיאו אותה חכמים לכהן על פיו. ויש אומרים⁴² דקטן נאמן אפילו במכוון להעיד דבשבויה הקילו.

גוי פסול לעדות שבויה, י"א שאפילו מסיח לפי תומו אינו נאמן⁴³ אף על גב שנאמן לעדות אשה להשיאה, זהו רק משום דאשה מדייקת היטב לפני

³⁷ וליכא למימר השתא נמי כיון דמתיראין מפניו מלבא יבואו ויעידו שקר מפני יראתו של האלם, דתרתי לא עבדי, חדא שישתקו ולא יבואו מתחלה מפני יראתו ויעברו על ואם לא יגיד וגו', ועוד לכשיביאם הוא שיעידו עדות שקר מפני יראתו או שיאמרו אין אנו יודעין אף על פי שיודעין, כולי האי לא חיישינן. סמ"ע שם ל

³⁸ ח"י רע"א שם מהמ"ז

³⁹ כן דעת הב"ש והח"מ וכדעת הרמב"ם אבל בביאור הגר"א ב משמע שנקט לעיקר כדעת הר"ן דקטן נאמן אפילו במכוון.

⁴⁰ עיין ח"מ שם א עשה בזה מחלוקת וכתב שלדעת המחבר נאמנים אולם בב"ש שם ג השיא דברי המחבר לדברי האומרים שאינם נאמנים. ועיין בביאור הגר"א שם שכן הוא דעת הר"ן

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם א ב

⁴² דעת הר"ן ועיין ערוך השולחן שם ה שכן דעת רזה=ב הפוסקים

⁴³ דעת הרא"ש דלא משתמע בשום מקום שיהיה גוי נאמן בעדות שבויה אלא דוקא בשפחה מהני מסל"ת

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

שסומכת על עדות שמת בעלה מתוך חומר שהחמרתה עליה בסופה שאם יתברר שלא מת בעלה תצא מזה ומזה ובניה מהשני ממזרים, מה שאין שייך כאן. ויש מקילין אף בזה וכן עיקר להלכה⁴⁴. וכן עד מפי עד מסיח לפי תומו נאמן להקל ולא להחמיר.

יא. אין אדם מעיד על עצמו... ואעפ"כ ייחד לה בית בחצרו וכשהיא יוצאה יוצאה בראש בניה וכשהיא נכנסת נכנסת בסוף בניה

אין הבעל⁴⁵ נאמן להעיד באשתו השבויה שלא נטמאה, שאין אדם מעיד לעצמו⁴⁶. ואפילו מסיח לפי תומו אינו נאמן⁴⁷.

אשת כהן⁴⁸ שנאסרת עליו משום שבויה, הואיל והדבר ספק, הרי זו מותרת לדור עמו בחצר אחד, ובלבד שיהיו עמו תמיד בניו ובני ביתו לשומרו. אבל אם ידוע שנבעלה לגוי אסורה לדור עמו בחצר אחד⁴⁹ וכדין גרושה להלן.

⁴⁴ הוא דעת רב פלטי גאון מטעם דכיון דמהני עדות גוי להתיר אשה באיסור כרת כל שכן לאיסור לאו דהכא באיסור שבויה לכהן. ובט"ז שם ג נקט בדעתו לדינא וכן בתשובת מהריק"ש סי' ל' הכריע כסברת הגאון וכן ראיתי להרדב"ז בתשובה כ"י (כעת הוא במודפסות חלק ה') סימן שני אלפים קנ"ו פסק כסברת הגאון וכתב דהכי נקטינן דדברי הגאונים דברי קבלה ועוד דבא"ז ובס' בשר ע"ג גחלים הביאו סברתו משמע דהלכת' היא ע"ש. גם בתשובת מהר"ם אלשקר סימן צ"ה פסק כן ע"ש. גם בתשובת כנסת יחזקאל ס"ס נ"ז הביא עובדא שהסכימו כל הרבנים וסמכו על דעת רב פלטי גאון דישמעאל מסל"ת נאמן בשבויה ע"ש וכן הסכים בס' ישועות יעקב סק"ד ע"ש:

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁴⁶ עיין תשובת נו"ב תניינא סימן כ"ט שכ' דהא דהוצרך המשנה ליתן טעם זה שאין אדם מעיד לעצמו שפירושו הוא כמ"ש השיטה מקובצת משום דאשתו כנופו והרי בלא"ה חיישינן שמא עיניו נתן בה ובפרט שהיא אשתו האהובה לו י"ל לפי דמטעם עיניו נתן בה עכ"פ מהני עדותו שתוכל להנשא לכהן אחר כמ"ש בח"מ וב"ש שם אבל מטעם אשתו כנופו אין עדותו מועיל כלום ואפילו לאחר מותו אסורה להנש' לכהן אחר ולא עוד אלא אפילו באשת ישראל שנשבת ע"ס בעלה והעיד בעלה שמהורה ומת. ג"כ נראה דאסורה להנש' לכהן ואף על פי שלדידה לא היה נפקות' בעדותו שהרי אינו כהן מ"מ לפי פירושו של הש"ס דאשתו כנופו לא הועיל עדותו כלל עכ"ד ע"ש וע' עוד בתשובת רע"ק איגר סימן פ"ה מ"ש בזה. ועיין ערוך השולחן שם ג שמ"מ נאמן הבעל לומר שבתולה היא וכשימות תהיה מותר משום כך לכהן.

⁴⁷ שמעלה עשו ביוחסין ב"ש שם ד

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ט

⁴⁹ ח"מ שם יג

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

אם לא ידע שום אדם שהיתה שבויה אלא הוא, והיה עמה וידוע שלא נטמאה מותרת לו⁵⁰. אבל אם אינו יודע אע"ג שאומרת לו טהורה אני הרי היא אסורה לו⁵¹.

יב. המגרש את אשתו לא תנשא בשכונתו

מי שגירש⁵² את אשתו הנשואה לו, לא תדור עמו בחצר או בבנין אחד אם שניהם צריכים לעבור דרך אותו פתח כניסה או אותו מקום⁵³, שמא יבואו לידי זנות⁵⁴, אבל חוץ לחצר מותר, אפילו בשכונה קטנה⁵⁵. ואם יהיו עמו תמיד בניו ובני ביתו לשומרם מותר אף בחצר⁵⁶.

וגרושה זו לא תנשא לאחר שגר בשכונה.

⁵⁰ ב"ש שם ד ולכאורה צ"ע דודיא שתהיה טהורה דהא היא עצמה שאמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר וא"כ ה"ה הוא. וצ"ע

⁵¹ ב"ש שם יא

⁵² שו"ע ונו"כ שם קיט ז

⁵³ דקדק הראנ"ח ז"ל סימן צ"ו מן הירושלמי דאפילו אין להם שום תשמיש בחצר אלא לכניסה ויציאה אינה יכולה לדור עמו בחצר. ומכאן דן דהוא הדין אם הוא דר בעליה והיא דרה למטה בבית והתחתית והעלית משתמשים ע"י פתח אחד הוה ליה כניסת אותו פתח כחצר ואסורים לדור שם שגט פשוט שם

⁵⁴ מאחר דלבו גס בה ומכרת ברמיזותיו חיישינן שמא יבואו לידי זנות ואף עפ"י שפנויה היא אסורה לו דאפילו על יהוד דפנויה גזרו. ח"מ שם יז

⁵⁵ גט פשוט שם

⁵⁶ וכמו שעשה רב זכריה בן הקצב כמו שנתבאר, וכך כתב הר"ן דאין איסור בגרושה יותר מבשבויה. ח"מ שם ועיין ב"ש יד שכן דעת רש"י אך אפשר שלדעת הרמב"ם אסור